

Föbundsstyrelsens förlag till

HBQTQ+-POLITISKT DOKUMENT

★ **UNG VÄNSTER**

1 Inledning

2

3 Det här är Ung Vänsters HBTQ+-politiska dokument. Det är ingen komplett förteckning över allt vi
4 tycker i HBTQ+-politiska frågor utan snarare en vägvisare. Syftet med det här dokumentet är att
5 diskutera och utveckla våra teorier om ämnen som rör homofobi, transfobi, och andra frågor som rör
6 sexuellt likaberättigande. För oss handlar inte de här frågorna om vad som är populärt eller aktuellt -
7 vi för kampen för allas rätt att älska och leva som man vill oavsett om det blåser höger- eller
8 vänstervindar.

9

10 Det här dokumentet är en sammanfattning av de idéer och begrepp som Ung Vänster använder sig av
11 för att förstå HBTQ+-rörelsen och förtrycket som HBTQ+-personer utsätts för. Syftet med
12 dokumentet är att den ska fungera som ett teoretiskt ramverk för att förstå HBTQ+-teori och förtryck,
13 samt utveckla analysverktyg som vi kan använda oss av i HBTQ+-kampen.

14

15 Teori och begrepp

16

17 Förtrycket av HBTQ+-personer är utbrett över hela världen, och trots att HBTQ+-kampen vunnit
18 stora segrar i stora delar av världen de senaste årtiondena är kampen långt ifrån över. En teori för att
19 beskriva och bekämpa HBTQ+-förtryck och samla ett politiskt subjekt måste vara tydlig med att
20 HBTQ+-kampen och förtrycket inte är en enhetlig kamp. Utan är en samling av kamper med
21 övergripande gemensamma intressen som ibland motsätter sig.

22

23 Könsmaktsordningen

24 I Ung Vänster använder vi oss av könsmaktsordningen som begrepp för att beskriva den struktur som
25 rangordnar och skiljer könen åt. Upprätthållandet av könsmaktsordningen bygger till stor del på
26 könsens isärhållande, genom starka könsroller, där det ena könet överordnas det andra.

27

28 Könsmaktsordningen är en komplex struktur som har påverkan på samtliga nivåer och aspekter av
29 samhällslivet. Det är en struktur som är både abstrakt och konkret. Begreppet genus används för att
30 beskriva de sociala och kulturella normer och förväntningar som är knutna till kön. Begreppet kön är
31 baserat på biologi, men är i praktiken också socialt avgränsat och konstruerat.

32

33 Könsmaktsordningen är beroende av tydligt uppdelade köns- och genuskategorier, och därför
34 fungerar genus enligt principerna genusdualism och rangordning. Genusdualism innebär att två
35 tydliga genuskategorier, män och kvinnor, konstrueras, och att de avgränsas tydligt genom normer
36 och förväntningar om vad som är manligt och kvinnligt. Rangordning innebär att manligt kodade
37 egenskaper och beteenden ses som bättre och mer önskvärda än kvinnligt kodade sådana.

Att på något sätt bryta mot denna uppdelning hotar könsmaktsordningen, och därför blir de grupper som upplevs göra det straffade genom socialt och fysiskt våld.

Könsidentitet och positionering

Könsidentitet är det sättet en enskild individ upplever sin könstillhörighet. Könsidentiteten behöver inte stämma överens med det kön man blivit tilldelad vid födseln eller det genus man upplevs tillhöra. I Ung Vänster pratar vi sällan om könsidentitet i politiska sammanhang då könsidentiteten handlar om en persons självbild och därför inte nödvändigtvis har något att göra med hur man blir positionerad i könsmaktsordningen.

Positionering innebär var man blir placerad i könsmaktsordningen och utgår från de genuskategorier som finns i genusdualismen. Det vill säga, om man uppfattas som kvinna eller man. För transpersoner stämmer ofta inte ens könsidentitet överens med hur man blir positionerad i könsmaktsordningen, vilket kan leda till könsdysfori. Könsdysfori innebär ett psykiskt lidande eller en försämrad förmåga att fungera i vardagen som orsakas av att könsidentiteten inte stämmer överens med det kön som tilldelades vid födseln. Vilken position man har i könsmaktsordningen avgör också om man blir utsatt för kvinnoförtryck. Transmän och ickebinära som blev tilldelade kvinnligt kön vid födseln och inte fått könsbekräftande vård eller kommit ut garderoben positioneras som kvinnor och drabbas därför av könsmaktsordningen i egenskap av kvinna.

Hur man positioneras är något som är föränderligt över tid, och för transpersoner är det inte ovanligt att man positionerats som ett genus i början av sitt liv för att sen positioneras som ett annat. Hur man positioneras har ingenting med en persons könsidentitet att göra. Och vid tillfällen där dessa inte stämmer överens ska en persons könsidentitet alltid respekteras och bli bemött därefter.

När vi pratar om kön i Ung Vänster utgår vi från vår feministiska analys, och ofta pratar vi bara om två kön. Inte för att vi vill ha det så, utan för att det är så könsmaktsordningen positionerar och delar upp människor. Vi måste utgå från hur könsmaktsordningen fungerar idag för att kunna bygga strategier för att förändra den. Könsmaktsordningens förtryck utgår från det kön och genus omgivningen tillskriver en person, inte den könsidentitet personen själv har. Detta drabbar alla som inte passar in i genusdualismen.

HBTQ+-begreppet

HBTQ+ är ett samlingsbegrepp som används för att referera till de grupper av människor som har en sexualitet eller könsidentitet som på något sätt bryter mot cis- och heteronormen. Det är ett brett paraplybegrepp som innefattar personer som har olika positioner i könsmaktsordningen och

1 genusdualismen, och därför kan olika HBTQ+-personer uppleva helt olika former av förtryck. Det
2 alla dock har gemensamt är att man på något sätt hotar könsmaktsordningen eller genusdualismen
3 genom sin sexuella läggning eller könsidentitet. Nedan följer en kort förklaring av de identiteter som
4 utgör akronymen.

5

6 *H, homosexualitet*

7 Attraktion till det kön man själv tillhör, här inräknas män som är attraherade av män, bögar, och
8 kvinnor som är attraherade kvinnor, lesbiska. Homosexuella män och homosexuella kvinnor har olika
9 positioner i könsmaktsordningen och formen av förtryck dessa får utstå skiljer sig ofta, där den
10 kvinnliga homosexualiteten blir sexualiserad för heterosexuella män, och den manliga
11 homosexualiteten ses som ett hot

12

13 *B, bisexualitet*

14 Attraktion till två eller flera kön. Bisexuella blir ofta inräknade med homosexuella när man pratar
15 homofobt förtryck, men det finns aspekter som är unikt för bisexualiteten. Bisexualitet bryter mot
16 genusdualismens normer om att det enbart ska finnas ett (oftast motsatt) kön man ska vara attraherad
17 av.

18

19 *T, trans*

20 Är den som har en könsidentitet som inte stämmer överens med det kön man blivit tilldelad vid
21 födseln. Till skillnad från cispersoner vars könsidentitet stämmer överens med den de blivit tilldelade
22 vid födseln. Transbegreppet innefattar både personer som "byter" kön från kvinna till man eller man
23 till kvinna, och ickebinära.

24

25 *Q, queer*

26 Ett samlingsbegrepp som inte definierar vare sig sexualitet eller könsidentitet mer specifikt än att det
27 inte är hetero och/eller cis. Queer kan användas som ett paraplybegrepp på samma sett som HBTQ+
28 och i vissa sammanhang är det ordet som används snarare än akronymen. I vissa länder har queer
29 använts som ett skällsord, men i Sverige har det inte använts som ett skällsord.

30

31 *+, plus*

32 Det finns många olika sätt att definiera sig på som HBTQ+ och alla känner sig inte bekväma i de
33 identiteter som utgör akronymen. Dessa kan innefattas i pluset. Det alla har gemensamt är att man
34 utsätts för förtryck för sin sexualitet eller könsidentitet.

35

Förtrycket tar sig olika uttryck

När man pratar om förtryck mot HBTQ+-personer pratar man ofta om homo- och transfobi. Där homofobi är det förtryck man utstår när man har samkönade relationer (därför blir även bisexuella drabbade av homofobi) och transfobi är det förtryck man utstår som transperson. Att det är just på det sätt som man ofta pratar om förtrycket är inte konstigt, då det är den absolut tydligaste uppdelningen. Däremot blir denna analys av att definiera förtryck som "fobier" ofta platt och saknar ofta förståelse för varför förtrycket grundar sig. Utan avskriver det istället som en konsekvens av oförståelse eller rädsla, och en konsekvens av att man bryter mot normer. Detta ser vi inte stämmer. Homo- och transfobi är uttryck av könsmaktsordningen som verkar för att upprätthålla den.

Homofobi

Homofobi är en konsekvens av könsmaktsordningen, där heterosexuallitet är en av de viktigaste instanserna i könsmaktsordningens upprätthållande. Att bryta mot heteronormen blir därför något straffbart. Homofobins mål är att genom psykiskt och fysiskt våld tvinga in homo- och bisexuella i heterosexuallitet. Hur den yttrar sig skiljer sig dock från homosexuella kvinnor gentemot homosexuella män, då dessa har olika positioner i könsmaktsordningen.

Homofobi riktad mot män vill måla upp en bild av homosexuella män som avmaskuliniserade, underordnade, och otillräckliga män. Att en man skulle kunna vara attraherad av en annan man innebär att mäns roll som överordnad i den heterosexuella relationen inte är naturlig. Den manliga homosexualiteten blir demoniserad, och homosexuella män utmålas som förövare. Ofta som pedofiler, men även på andra sätt.

Homofobi riktad mot kvinnor har en tydlig koppling till könsmaktsordningen. Samtidigt som lesbiska kvinnor avsäger sig relationer med män så ses ens relationer i könsmaktsordningen som att de är till för män och mäns njutning. Den homofobi som riktar sig mot lesbiska och bisexuella kvinnor sker nästan alltid som, eller i samband med, sexualiserat våld.

Bisexuella drabbas också av homofobi i egenskap av att ha samkönad attraktion och relationer. Däremot drabbas bisexuella även av en annan form av förtryck, då attraktionen till mer än ett kön bryter mot genusdualismens idé om att det bara finns ett (motsatt) kön man kan attraheras till. Det leder till att bisexualitet kan ifrågasättas eller misstänkliggöras även av personer som accepterar "bara" homosexualitet. Det innebär att bifobi kan förekomma även i queera rum.

Transfobi

Målet med transfobi är att upprätthålla genusdualismen och könsens isärhållande. Transfobi är alltså en konsekvens av genusdualismen, och drabbar de som bryter mot sin tilldelade genuskategori.

Oavsett om man är transperson eller könsöverskridande cisperson. Hur transfobin tar sig uttryck skiljer sig beroende på vem den riktas mot, och dennes position i könsmaktsordningen. Det den alltid har gemensamt är att den utgår från en persons tilldelade kön, inte ens könsidentitet och behandlar personen därefter.

Könens isärhållande är en av de viktigaste grundstenarna i könsmaktsordningens upprätthållande. Det ska bara finnas två kön med tydliga könsroller där män är överordnade kvinnor, och dessa ska aldrig kunna överskridas. Transpersoners existens visar att genusdualismen inte är given av naturen, och går att rubba på.

Transfobi riktad mot transkvinnor vill måla upp bilden av transkvinnor som män som inkräktar i kvinnoseparatistiska rum. Inte sällan som förövare som använder sin transidentitet som ett sätt att komma åt ciskvinnor. Transkvinnor blir konstant misstänkliggjorda och ifrågasatta över sin könsidentitet, samtidigt som de drabbas av kvinnoförtryck. Detta leder till att transkvinnor blir utsatta för sexualiserat våld, och löper hög risk att bli utsatta för våldsbrott på grund av sin könsidentitet. Idag ser vi hur transkvinnor blir till den huvudsakliga måltavlan för transfobin i samhället. Transkvinnor utgör ett extra stort hot mot genusdualismen, då deras existens visar att mäns roll i könsmaktsordningen inte är konstant, och går att förändra

Transfobi riktad mot transmän behandlar dessa som kvinnor, med allt det innebär. Där transkvinnor ges rollen som förövare, ses transmän (särskilt om de är unga) inte sällan som offer för sin transidentitet. Transmän blir infantiliserade och beskrivna som mentalt förvirrade tonårstjejer som blivit lurade till att bli trans, trots att det inte stämmer.

Transfobin som drabbar ickebinära följer i mångt och mycket samma mönster som drabbar binära transpersoner. Ickebinära får utstå samma form av förtryck som de binära transpersoner som blivit tilldelade samma kön vid födseln. Ickebinär identitet blir ofta ifrågasatt och misstänkliggjord, ibland även av andra delar av HBTQ+-rörelsen.

Den privata sfären

Under 1970-talet präglades den andra vågens feminism av idéer som ville politisera relationer, kroppar och sexualitet. Områden som hemmet, familjen, sexualitet, barn, preventivmedel, sex och våld i nära relationer sågs av samhället som något privat som inte skulle blandas ihop med politiken. Den feministiska rörelsen har vunnit stora segrar som till exempel rätten till förskola, fri abort och kriminalisering av sexköp. HBTQ+-rörelsen har vunnit segrar som till exempel avskaffandet av sjukdomsstämpeln för homosexualitet, könsneutrala äktenskap och könsbekräftande vård. Men det

finns fortfarande många strider kvar för båda kamperna som i vissa fall sammanfaller och i andra inte. Än idag ses kvinnors sexualitet som en handelsvara och snäva könsroller styr in våra relationer i heteronormativitet.

Den privata sfären omfattar också makten över den egna kroppen. Många frågor som befinner sig inom den privata sfären berör makten över tjejers kroppar och hur killar och samhället i stort exploaterar tjejers kroppar. Det sexualiserade våldet slår hårt mot tjejer och präglar våra liv och vilka förutsättningar vi får.

Det sexualiserade våldet är centralt i upprätthållandet av könsmaktsordningen och utövas av män mot kvinnor just för att de är kvinnor. Könsmaktsordningen utgår inte från individers identitet utan förhåller sig till kön och genus där alla positioneras som män eller kvinnor. Förtrycket mot HBTQ+-personer är en konsekvens av just genus. Den som upplevs bryta mot reglerna om dualism och rangordning straffas genom socialt och fysiskt våld i såväl den privata som offentliga sfären. Hur individer positioneras är något föränderligt över såväl tid, plats och socialt sammanhang och hur HBTQ+-personer drabbas är därför också föränderligt efter situation och kan i vissa situationer både utöva könsmakt och utsättas för det.

Relationer

Könsmaktsordningen är en struktur som känns in på bara skinnet. Den finns kvar när dörren smälls igen och lampan släckts. Under lång tid har relationer och privatlivet setts som opolitiska och som om de stod utanför strukturerna. Samtidigt har vi genom historien sett att hur vi lever våra privatliv är en grundläggande del av upprätthållandet av könsmaktsordningen.

Från skolan och samhället matas vi med en bild på heterosexuella relationer där målet är att träffas, gifta sig och skaffa barn. Det är en problematisk syn på vad livet ska vara eftersom det är ett snävt och konservativt ideal som få passar in i. Vi ser inte själva heterorelationen som problemet, utan problemet är att vi automatiskt träder in i traditionella könsroller. Inte på något sätt HBTQ+-personers relationer befriade från dessa normer och ideal utan de anpassas och reproduceras om än med olika framtoningar. Det finns fortfarande förväntningar som antas levas upp till inom relationen såväl som utifrån av bekanta och främlingar. Där rollen av en man och en kvinna ska tilldelas, en som är försörjande och aktiv och den andra som är omhändertagande och passiv och så vidare.

Ens sexuella läggning är inte något som väljs och sällan har vi makt att styra vem vi älskar. Alla har rätt att själva definiera sina relationer och förhållanden och vara fria att uttrycka sin kärlek i offentliga rum utan rädsla för repression.

Familjen

Kärnfamiljen är en grundläggande institution i samhället vi lever i. Under historiens utveckling har familjens struktur och uppbyggnad sett olika ut. Olika samhällen och produktionssätt har haft olika behov av familjekonstellationer och kärnfamiljen är en förhållandevis ny sådan. Familjen ses ofta som en privat angelägenhet som politiken inte ska lägga sig i och påverka. Men för oss som feminister är familjen en avgörande del för att förklara och förstå könsmaktsordningen.

Genom kärnfamiljen reproduceras och förstärks normer och strukturer och återskapar det genus som formar våra liv. I familjen påverkar vilket kön vi har vilket genus vi tilldelas och vilken roll ska fylla i det samhället. Olika familjekonstellationer konfronteras med olika motkulturer, dagens kärnfamilj utmanas av den liberala viljan att skilja på familjen och det biologiska och juridiska.

Alla ska ha rätt att forma sin egen familj. Det är ens rätt att välja bort homofobiska släktingar, att bryta kontakten med sina föräldrar och att bilda en familj med sina nära vänner och sin partner. Familjen ska vara en trygg punkt där barn har rätt till föräldrar men inte tvärtom. Vem som räknas som familj i samhället idag påverkar och begränsar oss. Vi vill se en lagstiftning där fler än två föräldrar kan vara vårdnadshavare och barnets rätt är i centrum. Vi anser att barn som vuxit upp i familjer med våld inte ska tvingas träffa föräldern som utövat våldet och att personer som döms för våld i nära relationer inte ska ha möjlighet att få vårdnaden om sina barn.

Barns rättigheter

Barn ses ofta som en grundläggande del av en familj och genom adoption och surrogatmödraskap har könsmaktsordningen gjort barn till en handelsvara. Att köpa sig ett barn genom adoption eller ett barn och en kvinna genom surrogatmödraskap lyfts allt för ofta som en liberal lösning på HBTQ+-personers ofrivilliga barnlöshet. Det skapar en ekvation där den som längtar mest eller har mest pengar ses som den bästa föräldern och där barnets och kvinnors bästa sätts i andra hand. Både adoption och surrogatmödraskap är del av könsmaktsordningens verktyg för att producera kärnfamiljer och upprätthålla normen om att familjer enbart kan bestå av barn och föräldrar. Att vara förälder och närvarande i barns liv är möjligt utan att göra barn och kvinnor till handelsvaror. Ung Vänster är emot alla former av surrogatmödraskap.

Våld i nära relationer

Våld i nära relationer är ett uttryck för könsmaktsordningen och är ett systematiskt förtryck som utövas av någon man har en nära relation till. Det kan vara en förälder, en sambo, en kompis, en pojkvän eller en bror. Våldet kan ta sig olika uttryck och till exempel vara att ha makt över någon annans inkomst, använda nedvärderande ord, pressa en partner på nakenbilder, använda fysiskt våld, tvinga någon till sex eller att isolera personen. Våld i nära relationer är oftast en del av mäns våld mot

kvinnor och grundar sig i könsmaktsordningen. Tjej- och kvinnojourer är avgörande för att bryta det samhällsproblem som mäns våld mot kvinnor är. Deras expertis är oersättlig. Lika så finns det ett behov av stöd som fokuserar på våld i nära relationer som drabbar HBTQ+-personer. Ung Vänster vill se större ekonomiskt stöd för jourer och skyddade boenden för alla som utsätts för våld i nära relationer.

När våldet tar sig uttryck i samkönade relationer eller relationer med HBTQ+-personer är könsmaktsordningen fortfarande närvarande och genomsyrar även dessa relationer. Forskningen om våld i samkönade relationer är inte lika utbredd som den om mäns våld mot kvinnor men visar att HBTQ+-personer som söker stöd ofta möts av en skepsis. Men vi vet att queera relationer är ingen isolerad ö utan också förhåller sig till könsmaktsordningen som alla andra och de uttryck som upprätthåller könsmaktsordningen finns därför också kvar. De som fostrats och könsas i genusdualismen som män utövar också könsmakt även i HBTQ+-relationer. På grund av HBTQ+-personers utsatthet är inte alla öppna med sin läggning eller identitet och blir därför också sårbara för just hotet om att bli outad av sin partner som en del av hotet om våld. Att prata om upplevelser av en våldsamt närstående är ofta skam- och tabubelagt. Därför behöver fler yrkesgrupper vara utbildade i att se tecken på våldsamma relationer.

Psykisk ohälsa

Den psykiska ohälsan hos dagens ungdomar är ett utbrett problem i allmänhet och HBTQ+-personer utmärks särskilt i statistiken. Unga HBTQ+-personer utsätts för all den stress och påfrestning alla ungdomar utstår av att vara ung och gå i dagens trasiga skolsystem. Men det osynliggörande, den okunskap och de fördomar som HBTQ+-personer upplever i sin omgivning från samhället i stort är avgörande för den utbredda psykiska ohälsan i gruppen. Att leva som HBTQ+-person innebär allt för ofta att leva med psykisk ohälsa. Konsekvenserna av att komma ut till sin omgivning är ofta okända och kan vara allvarliga med följden att många inte vågar leva som sig själva och tvingas in en garderob. Internaliserat självhat blir lätt en konsekvens för att gömma sig själv men drabbar andra HBTQ+-personer i omgivningen. Alla har rätt att få komma ut, leva som sig själva och vara bekväma med sin egen kropp.

Statistiken om unga HBTQ+-personers ohälsa målar upp ett tydligt perspektiv om utsattheten. 25 % av homo- och bisexuella kvinnor i åldern 16-29 år uppger att de har försökt begå självmord, jämfört med 8 % av heterosexuella kvinnor i samma ålder. Varannan transperson har övervägt att ta sitt liv. En dubbelt så stor andel unga homo- och bisexuella män har nedsatt psykiskt välbefinnande jämfört med unga heterosexuella män. Ansvar för den psykiska ohälsan ligger hos hela samhället, det handlar till exempel om att de hot som finns måste synliggöras. HBTQ+-kompetens måste vara ett

krav för rättsväsendets alla instanser och på samma sätt måste sjukvården bli bättre på att upptäcka och behandla ohälsa hos HBQ+-personer.

Den vård vi alla har rätt till är inte tillgänglig och leder till oacceptabla konsekvenser. Kuratorer saknas på våra skolor och vårdköerna är långa till psykiatri. Möjligheten att träffa en bra psykolog och få tillgång till samtalsterapi blir för ofta en klassfråga. Även om vi har statlig och gratis psykiatri tvingas många vända sig till privata alternativ. Ung Vänster kräver mer pengar till vården och skolan för att hantera den växande ohälsan i samhället. Varje skola ska ha minst en skolsköterska, en kurator och en skolpsykolog, ungas ohälsa ska inte vara en fråga om klass eller att ha valt "rätt" skola.

Prostitution och pornografi

Rätten till sin egen sexualitet är en förutsättning för ett sunt förhållande till sex. Sex är en viktig del av många romantiska relationer och hur vi har sex påverkas av vilket samhälle vi lever i. Vad vi attraheras av påverkas av vilken kultur vi konsumerar och hur vi ser på varandra. Den bristande sex- och samlevnadsundervisningen i skolan bidrar till att många unga vänder sig till porren för att få sina första erfarenheter av sex vilket innebär att de matas av bilder med övergrepp. Porren påverkar synen på sex och samtycke. Personer som konsumerar mycket porr får ofta svårigheter med intimitet och attityder som stödjer sexuella trakasserier och våld.

Porr framställs idag av vissa grupper som bildande eller feministiskt. Som att titta på porr skulle vara något som låter ungdomar utforska sin sexualitet och sin relation till sex och samlevnad. Att sexualkunskapen i skolan är undermålig kan aldrig vara en ursäkt för filmade övergrepp. Alla ska ha rätt att utforska sin egen kropp men inte på bekostnad av andras rätt och integritet. Ung Vänster kräver en förbättrad undervisning om sex och samlevnad i skolan.

Prostitution är att utföra eller bli utsatt för sexuella handlingar mot ersättning och är ett av de grövsta uttrycken för könsmaktsordningen där framför allt kvinnor och transpersoner utsätts. Prostitution är ett övergrepp och kan inte likställas med ett arbete, därför är det fel att prata om prostitution, sugardating, porr eller att strippa som någon form av "sex"-arbete. Ung Vänster kräver ökat stöd till verksamheter som hjälper alla som vill eller har tagit sig ur prostitution.

Det offentliga rummet

Kampen för HBQ+-personers rättigheter har varit lång och ännu finns mycket kvar att göra. Idag ser vi en trend där de HBQ+-rättigheter som man tidigare kämpat sig till på många håll dras tillbaka och att repressionen mot HBQ+-personer ökar. Rättigheter som vi har idag har vi för att vi genom organisering har kämpat oss till dem. Ibland vill högern lyfta fram att Sverige var tidiga med att göra

homosexualitet lagligt. År 1944 avkriminaliserades sexuella relationer mellan samtyckande vuxna individer av samma kön, men i realiteten var ändringen inte ett HBQ+-politiskt progressivt förslag. Avkriminalisering skedde till följd av en kriminalpolitisk synvinkel. Det skedde inte för att man tyckte att det var okej att vara homosexuell utan snarare för att man såg på homosexuella som sjuka människor och sjuka människor ska man inte sätta i fängelse utan istället bota. Detta ledde till en sjukdomsklassificering av HBQ+-personer.

När sjukdoms tanken väcktes innebar detta också att tanken på ett botemedel etablerades institutionellt. I Sverige rekommenderade RFSU hormonpreparatet Neohombreol på 1940-talet. Samtidigt sattes många homo- och bisexuella på mentalsjukhus, eftersom dessa botemedel inte hade effekt. År 1944 infördes även kastreringslagen, som var riktad mot homosexuella. Det krävdes samtycke, men värdet av detta var diskutabelt eftersom patienten ofta fick välja mellan att stanna kvar på mentalsjukhuset och att släppas ut efter kastrering. I praktiken innebar övergången från homosexualitet som brottsligt till sjukdomsklassningen inte att förtrycket upphörde, det bytte bara institution, från fängelset till mentalsjukhuset. Sjukdomsklassningen och det som HBQ+-personer fått utstå till följd av detta kan inget annat än att ses som övergrepp sanktionerade av staten på en institutionaliserad nivå.

Att sjukdomsklassningen till slut togs bort är till följd av många års HBQ+-kamp och organisering. I Sverige fanns ännu år 1979 homosexualitet med i Socialstyrelsens klassifikation över svenska sjukdomar. 1979 ockuperade protesterande homosexuella Socialstyrelsen och fick till slut bort sjukdomsklassningen. Det dröjde ännu till 1993 innan WHO tog bort sjukdomsdefinitionen.

När förslag om att göra homosexualitet lagligt lyftes på 30-talet satte sig den dåvarande centerpartistiska justitieministern på tvären och motarbetade förslaget ända tills hans avgång 1946. Högern har genom hela den moderna historien motarbetat HBQ+-rörelsen och röstat nej till majoriteten av progressiva HBQ+-politiska förslag som lyfts i riksdagen och drivit aktiv HBQ+-fientlig politik.

Otrygghet och våld

Rädslan för hatbrott är någonting som HBQ+-personer ständigt behöver förhålla sig till och för många människor är hot och våld vardag. Att bryta mot de normer som finns i samhället leder till en social utsatthet med hatbrott som en av de mest allvarliga konsekvenserna. Ett hatbrott är ett brottsligt handlande mot en grupp eller en person motiverat av hat gentemot den gruppen, till exempel HBQ+-personer. Tre av fyra unga män i HBQ+-målgrupperna uppger att de har utsatts för homofobiska hatbrott. Flertalet har också utsatts upprepade gånger. En knapp femtedel av alla hatbrott i Sverige rör sexuell läggning eller könsidentitet. Det är oacceptabelt att så många människor idag utsätts för hot

1 eller våld enbart för att de till exempel lever med någon av samma kön eller har ett normbrytande
2 könsuttryck. De hot som finns måste synliggöras och HBTQ+-kompetens måste vara ett krav för
3 rättsväsendets alla instanser.

4
5 I Sverige och Europa ser vi att spridningen av anti-HBTQ+-retorik ökar. I land efter land begränsas
6 HBTQ+-personers liv och rättigheter. Vi ser hur det negativt påverkar människors mentala hälsa och
7 deras känsla av säkerhet, deras tillgång till anställning och den övergripande förmågan att utveckla
8 välbehövligt rättsskydd. I Ungern under 2021 infördes ett förbud mot att sprida information om
9 homosexualitet och könsbyte till personer under 18 år. En kartläggning som gjorts av MUCF visar att
10 varannan HBTQ+-debattör har råkat ut för trakasserier, hot eller våld i samband med att de uttalat sig
11 offentligt, en av tre har drabbats det senaste året. Enligt rapporten är organisationer och personer som
12 bedriver opinionsbildning i HBTQ+-frågor, feminism samt antirasism särskilt utsatta.

13
14 Trots att juridiska framsteg gjorts, blundar stora delar av samhället för allvarliga problem. De normer
15 och föreställningar som omger sex och sexualitet stärks och kommersialiseras, samtidigt som
16 samhället saknar kapacitet att ta hand om unga som mår dåligt. Rätten till stöd och hjälp ska inte vara
17 beroende av var man bor. Ung Vänster kräver ökade resurser till ungdomars hälsa. Alla unga ska ha
18 rätt till en ungdomsmottagning med generösa öppettider under hela året i närheten av var man bor.
19 Vi vill se minst en ungdomsmottagning per 3000 unga och tillgängliga skolsköterskor och kuratorer
20 på varje skola, varje dag.

21 **Vården**

22 Den svenska vården idag är inte till för alla. Det blir tydligt vid varje läkarbesök att hegemonin inom
23 vården genomsyras av könsmaktsordningen. De många fördomar som finns i samhället finns också i
24 undersökningsrummet på vårdcentralen och sjukhusen. Även i vården är det normen att patienter är
25 män och heterosexuella som gäller. Det påverkar hur och vilken forskning som bedrivs, vilka symptom
26 som lättast känns igen och vilka medicinska problem som tas på allvar. Vården och läkarbesök handlar
27 inte bara om behandling utan behöver också bli bättre och mer tillgänglig i sin funktion om
28 sexualupplysning och rådgivning. Vård och forskning måste bli jämställd och fri från fördomar.

29
30
31 Lesbiska par som vill skaffa barn måste idag vänta allt mellan flera månader till flera år beroende på
32 var i landet man bor på att få hjälp med assisterad insemination och befruktning. Söker man sig privat
33 kan det ta kortare tid men istället kosta stora summor vilket gör möjligheten att skaffa barn för dessa
34 par till en klassfråga. Studier visar dessutom att lesbiska par där båda är högutbildade med hög
35 inkomst i större utsträckning skaffar barn. Ung Vänster vill att ökade resurser ges till vården för att
36 korta tiderna för assisterad insemination och befruktning samt att de kostnader som finns
37 subventioneras av staten i högre grad.

Idag ser vi en negativ trend när det kommer till transvårdens tillgänglighet och kvalitet. Där socialstyrelsen backar och vårdköerna blir längre och längre. Idag är köerna mellan 1-3 år för första besöket. Vården för transpersoner i Sverige måste förbättras och köerna måste kortas drastiskt.

Det har alltid varit en stor utmaning för transpersoner att få tillgång till transspecifik vård. Enligt EU:s byrå för grundläggande rättigheter (FRA), rapporterar 34 procent av transpersonerna från EU-medlemsstaterna att de utsatts för diskriminering av vårdpersonal baserat på deras könsidentitet.

Våldet mot transpersoner är mycket utbrett i dagens Sverige. Det handlar dels om det statliga våldet - den otillräckliga tillgången till vård och de konstanta nedskärningarna i tillgången till könsbekräftande vård. Nedläggning och otillgängliggörande är ett mönster som har präglat transvården länge, och till en enorm kostnad för unga transpersoner. Rätten till könsbekräftande vård är idag en klassfråga - både i var vården är tillgänglig och i vem som har råd med den. Det behövs mer resurser, och mer kunskap och kompetensutbildning för de som arbetar inom den. Transvården ska vara densamma för alla unga - oavsett var man bor eller hur mycket pengar man har. Det bör även införas en ny könstillhörighetslag som gör det lättare att byta sitt juridiska kön och att få könsbekräftande vårdinsatser som kommer förbättra transpersoners hälsa och rädda liv. Ung Vänster kräver en ny könstillhörighetslag som gör det enklare att ändra juridiskt kön, samt möjliggör ett tredje juridiskt kön.

Sexualundervisningen i skolan

Sex-och samlevnadsundervisningen spelar stor roll för vilken information som sprids kring könsroller och sexualitet. I Sverige har sexualundervisning i skolan varit obligatoriskt sedan 1955. Sexualundervisningen är ofta undermålig och saknar de resurser och den tid som krävs för att få en fullgod undervisning. Trots att sexualundervisningen i de nyligen framtagna läroplanerna har fått ta större del i de flesta av skolämnen, så ser vi att det inte efterlevs i praktiken. Dels på grund av att det faller mellan stolarna där skolans olika instanser inte är eniga kring vems ansvar det är att följa upp hur väl det implementeras och dels på grund av att det fortfarande bara är inskrivet i betygskriterierna för biologiundervisningen. Det gör att den idag fokuserar framför allt på biologin. Trots formuleringar i läroplanen om att lärare ska undervisa utifrån ett historisk och samhällsvetenskapligt perspektiv visar granskningar av sexualundervisningen att detta sällan är fallet i praktiken.

Vi ser en vikt i att lärarna låter eleverna diskutera relationer, gränssättningar och att sex ska vara på lika villkor och ger verktyg att förstå och utforska sexualitet men också förstå hur strukturer och normer påverkar föreställningar om sex sexualitet kön och relationer. Utöver detta så tycker vi att sexualundervisningen också ska beröra sexuell hälsa, tillgång till preventivmedel i alla typer av

sexuella kontakter inte bara heteronormativa perspektiv samt ta upp sexualiserat våld och samtycke. Undervisningen handlar alltför ofta bara om heterosexuella samlag och missar att sex kan innehålla många andra handlingar och erfarenheter och att olika typer av preventivmedel finns att tillgå därefter. Sexualundervisningen ska ge kunskap om olika sexpraktiker och bryta ner hämmande normer kring sexualitet och relationer. Att sexualundervisningen normalt endast är en del av biologiundervisningen motverkar detta syfte.

Sexualisering av HBTQ+-personer

Samtidigt som personer i samkönade relationer marginaliseras och förtrycks för sin sexualitet i det privata och offentliga finns det en omfattande sexualisering. Kvinnors sexualitet blir inte sin egen utan ett objekt för åskådare. Lesbiska pars sexliv blir en fråga om allmänt intresse, uppmuntras och framställs tydligt för mäns njutning i porr och annan media. Samtidigt förminskas relationerna, ifrågasätts och bemöts med hot och våld.

Samkönade relationer är ett frekvent populärkulturellt inslag där det alltid anpassas efter den heterosexuella normen. Homosexuella män framställs i en tydlig stereotyp som svaga, feminina och känslomässiga. Det i en kontrast till det traditionella mansidealet där män inte får visa känslor gentemot varandra utan att riskera att ifrågasättas i sin sexualitet. Att vara böj framställs som det värsta en man kan göra och innebär att inta en kvinnas sociala roll och identitet i relationer.

På samma sätt porträtteras transkvinnor ofta som punchline i ett skämt eller det värsta man kan upptäcka om sin dejt. Det är ännu ett steg i att som man gör avsteg från mansidealet och inta rollen som kvinna och underminerar därför könsmaktsordningens hierarki – att gå från härskande till förtryckt. En del av det våld som transkvinnor möter grundar sig i just vad som porträtteras och reproduceras i populärkulturen, att bli ”upptäckt” som transkvinna eller ha ”lurat” en man med våld som ofta förekommande följd. Å andra sidan är transmäns och ickebinäras porträttering i populärkulturen ofta överblickad eller förminskad samtidigt som de möts av samma objektifiering där den egna sexualiteten och kroppen görs till ett allmänt intresse för omgivningen. Ung Vänster vill att vår sexualitet och vår kropp ska vara vår egen.

Ett samhälle för alla

Internationella frågor och perspektiv

Liksom klasskampen, den feministiska kampen och antirasistiska kampen så är kampen för HBTQ+-personers rättigheter en kamp som behöver föras globalt. Den internationella solidariteten är en av de viktigaste praktikerna den internationella vänstern har, och det inkluderar också en global kamp för sexuellt likaberättigande. Därför måste Ung Vänster tillsammans med resten av rörelsen vara en röst

för HBTQ+-rättigheter globalt, och när möjlighet finns ge utrymme åt internationella HBTQ+-aktivister eller rörelser att synas och höras.

Det handlar dels om att se till att vi har en stark asylrätt, där den som flytt på grund av sexualitet eller könsidentitet kan få permanent uppehållstillstånd och inte kan tvingas åka tillbaka till länder där man riskerar att förföljas och mördas på grund av vem man är eller hur man identifierar sig. Därför bör rörelsen till exempel samarbeta nära med asylgrupper när det behövs. Men det handlar också om att jobba solidariskt för rätten till den egna kroppen, och att tillgången till preventivmedel och HIV-medicin och relaterad vård ska vara en global rättighet.

Samarbeten

Liksom alla rörelser vet vi att HBTQ+-rörelsen inte kan föras helt isolerad, utan att kampen och kraven den ställer gynnas av att ske i solidaritet med andra rörelser och grupper. Både de rörelser man har ett naturligt samröre med och snarlika materiella intressen – till exempel den feministiska kampens mål att avskaffa könsmaktsordningen - men också andra grupper. Exempelvis samarbeten med kulturföreningar eller idrottsförbund för att skapa trygga rum för HBTQ+-personer att utöva rätten till en skälig fritid, men också skolgrupper och fackförbund för att arbeta mot diskriminering på arbetsmarknaden eller inom skolan.

Avpolitiseringsen av HBTQ+-rörelsen

HBTQ+-rörelsen är idag väldigt avpolitiserad, och det finns många som medvetet vill neutralisera frågan och hävda att kamp för sexuellt likaberättigande är separerat från politik eller ideologi. Det stämmer inte. Vi vet att organisering som inte tjänar till att gemensamt motarbeta och krossa ett förtryck aldrig kommer att leda till ett bättre samhälle, och att rörelser som inte har en politisk förståelse av varför förtrycket är utformat som det är aldrig kommer kunna krossa det.

Ett av tecknen på avpolitisering som vi kan se är pinkwashing. Pinkwashing handlar om hyckleri, och används inom HBTQ+-rörelsen för att dels beskriva företag som använder sig av exempelvis regnbågestetik i sin marknadsföring för att kunna kapitalisera på HBTQ+-personer samtidigt som man inte egentligen bryr sig, men också för att beskriva partier eller andra politiska aktörer som säger sig stå för HBTQ+-personers rättigheter när de egentligen för konservativ eller liberal politik som bidrar till förtrycket.

Ett sammanhang där både pinkwashingen och avpolitiseringsen av HBTQ+-rörelsen bli väldigt tydligt är i pride. Pride ses idag som mer av en folkfest eller parad än den demonstration som det borde vara. Ofta uppmanas det till att inte ha alltför politiska plakat eller budskap som tydligt vill skapa ett

konfliktperspektiv, och pride domineras på många ställen av block med allt från företag till statliga myndigheter och politiska partier som egentligen står på högersidan.

Ung Vänster ser att en rörelse som bör existera för att krossa ett förtryck inte kan vara opolitisk, utan både hur förtrycket upprätthålls och hur det ta sig uttryck är en följd av politiska beslut och organisering. När en rörelse inte är politisk blir den okapabel till att identifiera vilka krav den behöver ställa, eller identifiera sitt politiska subjekt och vilka man vill solidariser sig med. De enda som gynnas av avpolitiseringsen av kamper för våra rättigheter är de som redan gynnas av förtrycket.

HBTQ+-rörelsens politiska subjekt

HBTQ+-rörelsens politiska subjekt är otroligt brett. Eftersom HBTQ+-personer inte är en homogen grupp - varken i könsidentitet, sexualitet, klass eller rasifiering - så är det oundvikligt att det finns motsättningar inom subjektet. Det innebär att det kommer finnas delar av HBTQ+-kampen där inte alla som identifierar sig som HBTQ+ är den aktiva delen av det politiska subjektet. Det kan till exempel handla om frågor där den feministiska kampen och HBTQ+-kampen går ihop, och där män som också är HBTQ+-personer inte nödvändigtvis är del av det politiska subjektet. Därför måste vi se att beståndsdelarna i begreppet H, B, T och Q+ är just det - beståndsdelar. Olika kamper som samlas under samma paraply, och som behöver föras både separat och gemensamt beroende på fråga och kontext.

Eftersom de olika förtrycken som HBTQ+-rörelsen kämpar mot har olika politiska subjekt så behöver vår analys av både förtrycket och de som påverkas av den vara tydligt intersektionell. Intersektionalitet är ett verktyg som används för att analysera hur olika förtryck samverkar och påverkar situationen för den som är förtryckt. Till exempel måste vi kunna se att rasifierade transkvinnor förtrycks både för att de är rasifierade och för att de är transkvinnor och att vi måste möta det dubbla förtrycket i vår kamp att krossa både rasismen och transfobi.

Strategier för HBTQ+-kamp

Eftersom HBTQ+-rörelsen präglats så starkt de senaste åren av en avpolitiserings-trend är det viktigt att peka på kampen för sexuellt likaberättigande som just en *politisk* kamp. Det betyder att rörelsen framåt måste lyfta frågor som är aktuella för alla, eller delar av, HBTQ+-rörelsens politiska subjekt ur ett perspektiv som är tydligt politiskt både i ord och i handling. En del av det arbetet måste handla om att identifiera just det politiska subjektet eftersom vanan av det är ganska låg - återigen som följd av avpolitiseringsen.

Det är en brist för rörelsen att det finns få trygga rum för HBTQ+-personer att utbyta erfarenheter och forma strategier för sin kamp i, såväl som att bara få lov att existera och vara den man är. I den

1 mån de existerar är de ofta klubbar eller barer, och därför svårtillgängliga för de som inte dricker
2 alkohol. Därför borde rörelsen också bygga trygga rum i form av queerkaféer eller liknande. De här
3 rummen är inte Ung Vänsters uppgift att bygga utan skapas bäst av andra delar av rörelsen. De behöver
4 inte alltid ha ett tydlig politiskt syfte, utan det kan vara precis lika viktigt att bara bygga trygga rum.
5 Målet är att alla rum ska vara trygga för HBQT+-personer. Alla ska ha rätt att känna sig trygg på
6 jobbet, i vården, på sin fritid och överallt annars i samhället.

7

8 **Det jämlika samhället**

9 Målet för HBQT+-kampen är ett samhälle där vi får leva som vi vill, och älska vem vi vill utan att det
10 sätter villkoren för våra rättigheter. Därför är utopin, likt vår feministiska, ett samhälle där
11 könsmaktsordningen är avskaffad och vi inte längre delas in i olika fack baserade på kön och genus.
12 Våra sociala relationer, vår ekonomiska ställning och vårt politiska och kulturella utrymme är
13 detsamma oavsett vem vi väljer att ha en relation med eller hur vi identifierar oss. Det är ett samhälle
14 som är i grunden annorlunda, och vägen dit förutsätter att andra maktordningar också krossas. Vårt
15 mål är det jämlika samhället, fritt från alla former av förtryck.